עו"ד נעמי אסיא, דיני מחשבים מהדורה שלישית – כרך ראשון, עדכון 13, פברואר 2007.

<u>פרק רביעי – סוד מסחרי</u>

4.1מבוא

הגנת הסוד המסחרי יותרת חובה לשמור בסוד מידע הראוי להגנה, ומונעת ממי שהשיג מידע זה לעשות בו שימוש. המידע הראוי להגנת הסוד המסחרי מוגדר בדרך כלל כ"מידע שאינו ידוע באותו ענף מסחר או תעשיה, הנשמר בסודיות על ידי בעליו והמעניק לו יתרון מסוים על מתחרים שאינם מכירים מידע זה[1]".

הגנת הסוד המסחרי יכולה להוות אפוא הגנה משלימה להגנות הפטנט וזכויות היוצרים לגבי תוכנת מחשב, בהעניקה הגנה על הרעיונות והעקרונות עליהם מושתתת התוכנה, כל עוד אלו נשמרים בסוד. כך ניתן להגן על תוכנם של הרעיונות, תרשימי הזרימה ושפת המקור בצורה ישירה,ללא צורך בקונסטרוקציות משפטיות מסובכות כדי להכפיפם להגנת זכות יוצרים או פטנט.

אולם הזכות להגנת סוד מסחרי, בניגוד לזכויות האחרות בתחום הקניין הרוחני, הנה בעיקר פרי התפתחות הפסיקה, ובמדינות רבות עדיין לא הוכרה בחקיקה, המדינה בה מפותחת ביותר דוקטרינת הסוד המסחרי הנה ארה"ב בה מוכרת ההגנה כזכות קניינית לכל דבר. גם בארה"ב החוקים הראשונים בנושא הסוד המסחרי בתחום האזרחי חוקקו לראשונה רק בשנות השמונים: ב- 1979 נוסח ה- Uniform Trade Secrets כהצעת חוק, ואומץ מאז ע"י 15 מדינות בארה"ב.

במדינות בהן לא מוכרת הזכות בחקיקה, כגון בריטניה, מהווה הסוד המסחרי זכות מעין- קניינית בלבד, שכן קיום החובה לשמור על המידע בסוד מותנה בקיום יחסים מיוחדים בין הצדדים הרלבנטיים (כגון יחסי עבודה, אמון וכו'), אשר מכוחם או במסגרתם נוצרה התחייבות לשמירת סודיות. ללא התחייבות כזו, מפורשת או מכללא, לא תיווצר חובת סודיות: הזכות אינה תקפה אפוא לכשעצמה כלפי כל העולם כזכות קניינית רגילה[2].

בשנים האחרונות חלה "עליית מדרגה" בהתייחסותו של המשפט להגנה על הקניין הרוחני, וזאת עקב השינויים וההתפתחויות הדרמטיים בתחום המחשבים, ובעיקר התוכנה אשר חברו לתהליכים טכנולוגיים, עסקיים וחברתיים אחרים וחיזקו את הצורך בהגנה משמעותית על הקנין הרוחני.

להלן יפורטו תנאי ואופן קיום הגנת הסוד המסחרי בנפרד לגבי ישראל וארה"ב.[3]

4.2 בישראל

כיום מקובלת בפסיקה בארץ הגישה הרואה בהגנת סוד מסחרי כשייכת לתחום הקניין הרוחני. פסה"ד הראשון שהכיר בכך היה **תעשיות אלקטרו כימיות (פרוטארום) בע"מ[4]** והלכה זו הוזכרה במספר פסקי דין. כך לאחרונה נפסק בביהמ"ש המחוזי בת"א כי "הגנת מידע מסחרי סודי מצויה בתחום ההגנה על ערכי הקניין הרוחני. אלא שבשונה מיתר מרכיבי הנושא (פטנטים, מדגמים, זכות יוצרים, סימני מסחר ועוד) אין הגנה זו מעוגנת בהוראות חוק מפורש, אלא בפסיקה ענפה שהתפתחה במשך שנים רבות".[5]

מעצם טיבו של הנושא מתעוררת לרוב שאלת קיומו של סוד מסחרי בסכסוכים במהלך סיום יחסי עבודה[6] או בסיטואציות עסקיות כגון מו"מ[7] ומקרים אלו נדונו כבר במספר פסקי דין. עיקר הדיון בנושא הסוד המסחרי בפסיקה הישראלית נעשה בהקשר של יחסי עבודה, והדיון בהמשך יתמקד בהקשר זה.

לאחרונה ניתן בביהמ"ש המחוזי בת"א פס"ד בו נקבע כי ההסדר לפיו מתחייב עובד כלפי מעבידו שלא להתקשר עם לקוחות המעביד עימם יצר קשר תוך כדי עבודתו אצל המעביד, במשך 12 חודשים מתאריך סיום חוזה העבודה הוא בגדר הסדר כובל.[8]

קרי, כב' השופט קלינג קובע כי מניעת שימוש בסוד מסחרי - שהרי רשימת לקוחות היא סוד מסחרי ודאי (ראה לדוגמא - דב"ע נז/ 102 - 3 **דבורה נבות נ' ריכטר** מפי כב' הנשיא גולדברג, בסעיף 15 ב' - טרם פורסם), למשך זמן קצר יחסית של 12 חודש יפסל מכוח חוק ההגבלים העסקיים.

חיזוק לדבריו אלה של כב' השופט קלינג ניתן למצוא בדבריו של כב' נשיא ביה"ד לעבודה - השופט גולדברג כי המונח "זכות קניינית" בהקשר לסוד מסחרי אין בכוונתו להקנות לסוד המסחרי מעמד עצמאי ובלתי תלוי בזכויות חוזיות.[9]

העולה מכך כי הסוד המסחרי אכן כפוף לחוק ההגבלים העסקיים בהיותו הסדר חוזי (שהרי זכות קניינית אין לראותה כהסדר לעניין חוק ההגבלים העסקיים).

קביעה זו אם תקבל ביטוי נוסף מקנה לעצמה מעמד תקדימי, בתוספת הקושי שבהוכחת עצם קיום נשוא הזכות - עשויה להשמיט את הבסיס להגבלת השימוש בסוד מסחרי. מכאן חשיבותו של התיקון המוצא לחוק ההגבלים העסקיים, שידון להלן בישראל.

עם זאת על שולחן הכנסת מונחת כעת הצעת חוק בנושא הצעת חוק איסור תחרות לא הוגנת התשנ"ח - 1996. בהצעה זו פרק העוסק בהגנה על הסוד המסחרי.

בהצעת החוק מוגדר סוד מסחרי כ"מידע עסקי, מכל סוג, שאינו נחלת הרבים או שאינו ניתן לגילוי כדין בנקל ע"י הרבים, אשר סודיותו מקנה לבעליו יתרון על פני מתחריו, ובלבד שבעליו נוקט אמצעים סבירים לשמור על סודיותו".

עוד נקבעה בפרק זה עילה של "גזל סוד מסחרי" כעילה נזיקית, נקבעו סייגים לאחריות בגין עילה זו, ותרופות להפרת ההוראות שבחוק.

מגמתה הכללית של הצעת החוק - לאורה ניתן יהיה לפרש את החוק לכשיתקבל - היא להחדיר ולהסדיר נורמות של הגינות ותחרות הוגנת בחיי המסחר בישראל.

בפס"ד **עלית נ' סרנגה**[10] קבע ביהמ"ש העליון בדעת רוב כי הסוד המסחרי מוגן הן מכוח הדין הכללי, הן מכוח התחייבויות חוזיות ספציפיות. ההגנה היא בכל מקרה יחסית ותלויה באיזון בין אינטרסים:

מחד - חופש העסוק, תחרות חופשית, זרימת מידע וידע חופשיים, זכותו של העובד לנצל את אשר למד ואפשרות ניוד עובדים בתוך המשק.

מאידך - אינטרס המעביד להגנה על זכויותיו המסחריות, זכותו הקניינית על המשאבים והזמן שהשקיע בעסקו, זכותו להגנה על שיטות שפיתח בתחום הייצור הניהול והשווק, והמקנות לו יתרון תחרותי.

לכפות מאזניים אלו יש להוסיף את מעמדה הבינ"ל של ישראל ויכולתה למשוך חברות בינלאומיות שתזרמנה משאבי הון וידע - מבלי להסתכן בחשיפת הידע ע"י עובדים מקומיים.

בעיקר משתנה ההתייחסות למשך זמן ההגבלה.

כבר הוזכר פסק דינו של כב' השופט קלינג שפסל הסדר שכל משכו היה 12 חודש[11] בהסתמכו על חוק ההגבלים העסקיים וזאת למרות שכב' השופט קבע כי ראוי היה מקרה זה להיות פטור מהוראות החוק - אך העביר את הכדור לפתחה של הרשות המחוקקת.

תזכיר הצעה לתיקון (מס' 4) לחוק ההגבלים העסקיים תשמ"ח - 1988 ("החוק") מציעה לשנות את ניסוחו של סעיף 3(8)(א) לחוק באופן שיקבע כי "התחיבות של עובד כלפי מעסיקו שלא לעסוק באותו סוג עסק במשך תקופה מסוימת לאחר סיום החוזה ביניהם כשהתחיבות זו היא סבירה ומקובלת" - לא תחשב כהסדר כובל. סעיף זה כולל גם התחייבות של קבלן, סוכן או מפיץ.

יצוין כי לדעתנו ראוי לתקן את הנוסח המוצע בהצעה ולהחליף את המילים "באותו סוג עסק" במילים "בעסק מתחרה", זאת על מנת שלא ליצור אפשרות להגבלה גורפת מדי שספק אם תעמוד בתנאי סעיף 4 לחוק יסוד חופש העסוק.

יצוין כי, בבית הדין לעבודה כבר מכירים בלגיטימיות של התחייבות עובד כלפי מעבידו, שלא להתחרות בו וניתנים צווי מניעה נגד עובד שהפר התחיבות כזו כעניין שבשגרה (אם כי הצו הוא לשנה בלבד מיום סיום חוזה העבודה). אך להתחייבות זו עדיין אין הכרה רשמית בחוק[12].

התוספת לחוק גם מציעה הגבלה על חופש העיסוק של העובד במידה שאינה עולה על הנדרש. ראשית, מדובר בהתחייבות מפורשת של העובד כלפי מעבידו. שנית, מדובר בהתחייבות שהינה "סבירה ומקובלת". דהיינו, אין להגביל את עיסוק העובד לתקופה שהיא מעבר לנדרש ואין לכלול בגדר "אותו סוג עסק" עיסוקים שהם מעבר לנדרש למען ההגנה על אינטרס המעביד (ראה פירוט בחלק ב' להלן).

לאור האמור לעיל, נראה כי יש בתוספת המוצעת האיזון הנדרש בין האינטרסים השונים: מחד, מוגן ומעוגן בחוק, האינטרס של המעביד בהגנה על זכויותיו בידע המקצועי שלו ובסודותיו המסחריים, ובאי התעשרות עובדיו לשעבר על חשבונו; מאידך, מוגן האינטרס של העובד בחופש עיסוק ובאפשרות להשתמש בידע המקצועי אותו רכש ופיתח אצל מעבידו.

4.2.1 תחולת ההגנה

ניתן לחלק את הסודות המסחריים לשתי קבוצות עיקריות:

האחת הינה קבוצת הסודות המקצועיים, אשר ביניהם ניתן למצוא את נושאי המחקר והפיתוח של העסק, שיטות יצור, תהליכים, שרטוטים, מסמכים ועוד.

הקבוצה השנייה מתייחסת לצד העסקי והיא כוללת מידע הנוגע לרכוש העסק, עסקיו ועננייניו, לקוחות, ספקים, שמות האנשים או הגופים הקשורים בו או הבאים עימו במגע, מחירים, תחשיבים, תנאי התקשרות עם לקוחות וספקים וכיו"ב.

המידע הראוי להגנה כהגנה כסוד מסחרי הוגדר בפסיקה כמידע שבשליטת העסק והנשמר בסוד, והכולל בין השאר נוסחאות ליצור מוצרים, רשימת ספקים, חוג לקוחות ומידע המתייחס אליהם.[13]

סודיות זו יכולה להיות חלקית ויחסית ואין צורך בסודיות מוחלטת "שאינו ניתן לגילוי כדין בנקל ע"י הרבים"[14] .

המבחן לקיומו של סוד מסחרי הוא כי יש לסוד ערך כלכלי, אשר מקנה לבעליו עדיפות לעומת המתחרים[15] . מבחן עזר נוסף הינו כמות המאמצים שהושקעו בגיבוש הסוד[16] . מבחן זה רלוונטי בעיקר עבור רשימת לקוחות או רשימת לקוחות פוטנציאליים, אשר תוכר כסוד מסחרי, אם הושקעו

מאמצים ואמצעים בליקוטה, עריכתה ומיונה, בעוד המשתמש בה מן המוכן חוסך טירחה רבה, זמן וכסף.

מבחן נוסף העולה מן הפסיקה האחרונה (**עלית נ' סרנגה** - הנ"ל) טמון בשאלה כיצד ראו הצדדים את האינפורמציה המועברת ביניהם[17]. כך עולה כי אם הסכימו הצדדים כי המידע הוא "אינפורמציה קונפידנציאלית" וראו את היחסים ביניהם כיחסי אמון, יש בכך כדי לחזק את הקביעה כי עניין לנו בסוד מסחרי.

כל זאת גם כאשר ניתן היה להכין את התוכניות בתהליך של הנדסה עצמית.

הרחבה נוספת של תחילת ההגנה עולה מניתוחה של כב' השופטת שטרסברג-כהן[18] את חובת הנאמנות של עובד כלפי מעבידו ושם קובעת השופטת כי "האיסור על שימוש במידע קונפידנציאלי של המעביד חל גם על מידע אחר שאינו בגדר סוד מסחרי", ובמקום אחר מסבירה מהו מידע זה:

א. מידע שהועבר לעובד למטרות בצוע העבודה והמידע אינו בגדר כישורים אישיים או ידע אישי.

ב. סוג המידע וטיבו - מידע שעל רקע הפרקטיקה באותו שטח עסוק, סביר שהמעביד יסביר שאינו נחלת הכלל ומסורתו עלולה לגרום לו נזק.

דין נוסף אליו מפנה השופטת במקרה דנן הוא דיני עשית עושר ולא במשפט, אותו ניתן להחיל גם כאשר לא מופר דין מפורש אלא עשית העושר אינה צודקת[19].

4.2.2 הגנת הסוד המסחרי וחופש העיסוק

בין העובד למעביד קיימת חובת סודיות מיוחדת כפולה: מצד אחד - חובה כללית הנובעת מעצם חובת האמון של העובד למעביד, ומצד שני - חובה ספציפית העולה מתניה מפורשת בחוזה העבודה שנחתם בין הצדדים, אם נחתם.

החובה הכללית נובעת מההכרה כי למעביד זכויות בידע המקצועי והעסקי הסודי שלו, ואסור לעובד להשתמש בו לצרכיו או לגלותו לאחרים בכל זמן שהוא, בין שהוא התחייב על כך במפורש אם לאו. חובה זו היא מוחלטת ובגדר תנאי מכללא הנובע מעצם יחסי עובד-מעביד[20], ומכאן נובע כי אפילו היה לעובד חוזה כתוב ללא הגבלת סודיות, עדיין מחוייב הוא שלא להשתמש במידע המקצועי של מעבידו לשעבר!!

ביום 29.4.99 פורסם "חוק עוולות מסחריות" הדן, בין היתר, בעבירות של "גניבת עין" ו"גזל סוד מסחרי". החוק נכנס לתוקף ביום 28.10.99[21].

ס' 5 לחוק מגדיר מהו סוד מסחרי:

"מידע עסקי, מכל סוג, שאינו נחלת הרבים ושאינו ניתן לגילוי כדין בנקל על ידי אחרים, אשר סודיותו מקנה לבעליו יתרון עסקי על פני מתחריו ובלבד שבעליו נוקט אמצעים סבירים כדי לשמור על סודיותו".

מדובר בארבעה אלמנטים עיקריים:

- מידע עסקי.
- שאינו נחלת הרבים/ניתן לגילוי בנקל

- סודיותו מקנה יתרון עסקי.
- נוקטים אמצעים סבירים לשמירתו בסוד.

ההגדרה אכן מורכבת למדי, שכן יש בה גם אלמנטים אוביקטיבים וגם אלמנטים סוביקטיבים וגם אלמנטים שתלויים בצד ג'. כלומר- ההגנה בכל זאת מוגבלת בלא מעט תנאים, על אף שהוכרה חשיבותה העקרונית על ידי חקיקת החוק.

חוק עוולות מסחריות, דן בין היתר, דן, בעבירות של "גניבת עין" ו"גזל סוד מסחרי". החוק נכנס לתוקף ביום 28.10.99[22].

גניבת עין:

הבסיס לדיני גניבת עין מצוי בסעיפים 1-4 לחוק, אשר מפרטים מהי הלכת מסחר שאינה הוגנת. החוק אומנם לא מונע מבעל עסק שימוש בשמו שלו, ובלבד שהדבר יעשה בתום לב, הוא אוסר על בעל עסק המוכר סחורה או שירות להטעות את לקוחותיו כך שיחשבו שהם:

רוכשים את הסחורה או השירות ממישהו אחר.

שיש לאותו עסק קשר למישהו אחר ממנו התכוונו אותם לקוחות לרכוש את רכישותיהם במקור.

בנוסף, אוסר החוק במפורש על בעל עסק לפרסם מידע שהוא יודע (או שהיה עליו לדעת) שהוא שגוי לגבי עסק, מקצוע, נכס או שירות, שלו או של מישהו אחר, וכן הוא אוסר על בעלי עסקים מלהקשות באופן לא הוגן על לקוחות, עובדים או סוכנים מלגשת לעסק אחר.

תובע מכוח העוולה של גניבת עין חייב להראות, כי רכש "הכרה והוקרה" בשם ובסימן לגביו הוא תובע מונופולין. על מנת להראות קיומו של מוניטין, על התובע להוכיח כי התקיים במוצר אופי מבחין מיתר הטובין של העוסקים בענף, וכי הציבור מזהה את המוצר (באמצעות סימן מדגם או שם) דווקא עם התובע או עם שמו[23]. עוד נקבע בפסיקה כי לעניין גניבת עין אין צורך להוכיח שכל הצרכנים יוטעו, ודי בכך שקיימת סכנה כי חלק מן הציבור עלול לטעות. המבחן להטעיה הוא המבחן של הצרכן הרגיל[24].

גזל סוד מסחרי:

"סוד מסחרי" מוגדר בחוק כמידע עסקי מכל סוג שאינו נחלת הכלל ושאינו ניתן לגילוי בקלות ובאופן חוקי ע"י אחרים, אשר עצם סודיותו מעניקה לבעליו יתרון עסקי על פני המתחרים.

יחד עם זאת, אם מידע כזה לא נשמר ע"י בעליו כסוד, הוא גם לא יוגדר ככזה.

סוד מסחרי יוגדר ככזה גם אם נעשו בו שינויים, ובלבד שקיים דמיון מהותי בינו לבין המידע בו נעשה שימוש.

החוק אוסר על גזל סוד מסחרי כל שאסור ליטול את הסוד מידי הבעלים באמצעי פסול, או להשתמש בו ע"י הנוטל, אסור להשתמש בסוד מסחרי בלי הסכמת הבעלים כאשר הדבר בניגוד לחוזה בין הצדדים או לחובת אמון של המשתמש כלפי בעל הסוד ואסור לקבל סוד מסחרי או להשתמש בו כשהמקבל יודע (או שהדבר גלוי על פניו) בעת הקבלה או השימוש, שהסוד הועבר אליו בניגוד לשני האיסורים לעיל.

מתי לא יהיה גזל?

גילוי סוד מסחרי באמצעות הנדסה חוזרת לא ייחשב, כשלעצמו, אמצעי פסול.

כאשר הידע הגיע לאדם במהלך עבודתו אצל בעל הסוד, והוא הפך להיות חלק מכישוריו המקצועיים הכלליים.

כאשר השימוש בסוד המסחרי מוצדק משיקולים ציבוריים רחבים.

כאשר אדם רוכש ומקבל את הסוד בתום לב ובתמורה, אלא אם החליט בימ"ש אחרת.

המשמעות הנזיקית של החוק:

הפרת הוראה מהוראות החוק תיחשב עוולה נזיקית, ובית המשפט יהיה רשאי לפסוק לתובע, לכל עוולה, פיצויים ללא הוכחת נזק בסכום שלא עולה על 100,000 ש"ח.

כמו כן תהיה לשופט הסמכות לתת צו מניעה זמני וכן סעדים נוספים הנקובים בחוק כמו, למשל, מינוי כונס נכסים, מתן חשבוניות, מתן ערובות ועוד.

עוד בטרם חוק זה, בענין **טלסקר**[25] , מנה כב' השופט גורן שלושה חריגים לחובה הכללית הנובעת מעצם חובת האמון של העובד למעביד:

א. ידיעות שהן נחלת הכלל ,כאשר ברור שאין מדובר בסודות);

ב. ידיעות מקצועיות כלליות של העובד ,כגון ידע שרכש במהלך לימודיו הפורמלים);

ג. נסיון מקצועי שרוכש העובד מתוך עבודתו.

החריג האחרון הינו הבעייתי ביותר, כיון שקשה להגדיר באופן חד ומוחלט את קו הגבול בין נסיון לבין סוד מקצועי של העסק. יתרה מזו: רוב העובדים אין להם אלא הידע והמיומנות אותם רכשו במהלך שנות עבודתם אצל המעביד, ואם יוגדר כל הידע הנ"ל כסוד מסחרי, תישלל מהם כל אפשרות לעבוד עבור מעביד אחר בעל עסק מתחרה, או באופן עצמאי.

חובת הסודיות ואיסור התחרות פוגעים בעקרון היסוד של חופש העיסוק. לכן פירשה הפסיקה בצמצום את ההגבלות החוזיות המפורשות על חופש העיסוק (אשר מכונות בד"כ "סעיף הגבלת תחרות", או "סעיף התחייבות לאי-תחרות"), וביהמ"ש אף מתערב לעיתים בתוכן התניות המפורשות בחוזה ,זאת מכוח סעיף 30 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג1973-, הדן ב'תקנת הציבור'), תוך ניסיון להגיע לאיזון בין שני העקרונות בכל מקרה.

ב3.3.92- קיבלה הכנסת את חוק יסוד: חופש העיסוק[26] . סעיף 1 לחוק קובע: "כל אזרח או תושב של המדינה זכאי לעסוק בכל עיסוק, מקצוע או משלח יד; אין מגבילים זכות זו אלא בחוק, לתכלית ראויה ומטעמים של טובת הכלל."

למרות שלכאורה בא החוק להגן על האזרח מפני שרירות רשויות השלטון, הרי שנראה כי לאור קביעת עקרון חופש העיסוק בחוק יסוד של הכנסת יעניקו לו בתיה"מש משקל כבד יותר ומשנה תוקף. כדי שסעיף הסודיות ואי התחרות לא ייפסל על ידי בתיהמ"ש יש להקפיד על ניסוח מדויק של התחום האסור בעיסוק על העובד לשעבר, שיחפוף במדויק את אופי עבודתו הקודמת (ברור כי איסור עבודה בענף התכנות למשל יהיה פסול). כמו כן יש להגביל את האיסור לזמן סביר.

ההגבלות על חופש העיסוק נבחנו עד עתה בפסיקה בהיבטים הבאים:

א. זמן

הגבלת עיסוק למשך מספר שנים לרוב לא תזכה לאכיפה, לא זו אף זו, לאחרונה פסל ביהמ"ש הגבלת עסוק שהיתה לשנה אחת בלבד, מכוח חוק ההגבלים העסקיים.

בעניין **קיבוץ גן שמואל נ' אורנה גולן** צומצמה תוקף תניית הגבלת העיסוק מ5- שנים ל15- חודש בלבד.

בעניין **עלית נ' סרנגה** צומצם תוקף תנית הגבלת העיסוק ואי התחרות מ5- שנים לשנתיים ימים כאשר "העובד" היה בעל מקצוע אחר ובין הצדדים לא שררו יחסי עובד-מעביד.

בית המשפט נמק את קצור התקופה במספר נימוקים עקרוניים:

א. סבירות ביחס לחוק יסוד חופש העיסוק.

ב. הקלות היחסית בה ניתן היה להגיע לידע - מבלי לנצל את שרכש אצל מעבידו.

ג. סמכותו של ביהמ"ש מכוח חוק החוזים.

שיקול נוסף אותו ייקח ביהמ"ש בחשבון הן בהחלטתו העקרונית בדבר חוקיות ההגבלה הן בדיון על משכה - היא מידת הפגיעה במקצועו ופרנסתו של העובד.

ב. מקום

ביהמ"ש לא יאכוף סעיף בחוזה אשר אוסר על העובד לעסוק בעיסוקו בכל תחומי מדינת ישראל כאשר מדובר במוצר שקהל היעד שלו הוא השוק מקומי, או בכל העולם. הגבלת העיסוק תתבצע ביחס למקומות בהם המעביד לשעבר פועל, או מקומות בהם או איתם עבד העובד.

ג היקף

ביהמ"ש אינו נוטה לאכוף איסורים גורפים, וכאשר ניתן לפרש את התניה במספר צורות, תבחר זו המותירה לעובד מרחב רב ככל האפשר. בפס"ד **צ.ה.ג. סוכנות למסחר בע"מ[27]** קבע נשיא ביהמ"ש המחוזי כי סעיף בחוזה האוסר ניצול ידיעות עסקיות "לצורך מטרות מסחריות אישיות" אינו חל על עובדת אשר השתמשה במידע, שנמסר לה במקום עבודתה הקודם, לצורך עבודתה במקום העבודה החדש. בעניין **טלסקר[28]** נאסר על עובדת לשעבר להתקשר רק עם הלקוחות איתם עבדה במישרין, בעוד שהבקשה לצו מניעה כללה גם משרדי פרסום אשר תיווכו בין הלקוחות לבין טלסקר, ולקוחות אשר איתם הנתבעת לא עבדה כלל.

מאידך, על ביהמ"ש לשמור גם על האינטרסים של המעביד הקודם, ולכן יאכוף הגבלת עיסוק הנוגעת לסודות מסחריים האופיינים לאותו עסק. בפס"ד **דמתי[29]** אסר ביהמ"ש העליון על עובד לקיים קשר עסקי עם לקוחות מעבידו לשעבר, אולם התיר לו להשתמש בשיטות ובתהליכי העבודה שכן רשימת הלקוחות היוותה את המידע הסודי באותו עסק, ואילו לגבי שיטות העבודה לא הוכח כל ייחוד.

בעיקרון ביהמ"ש בוחן את סבירות ההתחייבות החוזית ומידת היותה גורפת, ובוחן כל מקרה לגופו. יתכן בהחלט כי ביהמ"ש או ביה"ד לעבודה יצמצם משמעותית את סעיף אי התחרות, בפרט בפסקה המתייחסת ל-"לקוחות החברה ו/או הבאים עימה בקשר מסחרי".

ד. פס"ד בנושא סוד מסחרי בתחום התוכנה

בפס"ד **דורון רז נ' בנימין ויזל**[30]קבע בית המשפט כי הגבלת עיסוק, במסגרת הסכם פרוק שותפות, לתקופה של 20 שנה הינה בלתי סבירה ובהתאם אין לתת לה תוקף. כמו כן נאמר כי הגבלת העיסוק לפרק זמן כה ממושך הינה עוד פחות סבירה בעולם המחשבים בכלל ובתחום התוכנה בפרט, וזאת בשל קצב ההתפתחות והדינאמיות המאפיינים את הענף (בד"כ תוכנה הופכת למיושנת כעבור שנתיים עד שלוש).

בפס"ד **דניאל לב נ' דגם מערכות בע"מ**[31] דן בית המשפט העליון בשאלה האם נתמלאו התנאים הדרושים לשם מתן צו מניעה זמני בנוגע להתחייבותו של המשיב לשמירת סודיות ואיסור תחרות. בשלב בקשת הצו עדיין לא נדונה התביעה לגופה ולכן קבע בית המשפט כי צו המניעה הזמני יישאר בתקפו בהוספת תנאי שעל המשיבה לתת התחייבות לפיה תפצה המשיבה את המערערים על כל נזק שיגרם להם כתוצאה ממתן הצו.

בפס"ד **בי.או.אס. בטר אונליין סולושנס בע"מ נ' ברק גונן וזי-נקס תקשורת בע"מ**[32]קבע בית הדין לעבודה כי כאשר אדם מתחייב בהסכם להגביל את חופש עיסוקו נוצרת סתירה בין זכותו לחופש עיסוק וזכותו להתקשר בכל הסכם ולאחר שנקשר הסכם זכאי כל צד לאכיפתו. לעניין זה קבע בית הדין לעבודה כי כאשר ההגבלה שאדם הגביל עצמו בחופש עיסוקו הינה סבירה מבחינת משך זמנה ומבחינת המקום עליו היא חלה יהיה לה תוקף מכיוון שלא תהיה מנוגדת לתקנת הציבור (בהתאם לסעיף 30 לחוק החוזים). בנוסף קבע בית הדין כי הגבלתו של המשיב לעבודה (על פי התחייבותו) למשך שנתיים אינה חורגת ממתחם הסבירות ועל כן אין צורך בהתערבותו של בית הדין לשם קיצור התקופה.

פס"ד אל.טי.אי לוגיטל נ' משה בן שאנן ואח'[33] של בית הדין לעבודה, שלמרות שניתן לאחר כניסתו לתוקף של חוק עוולות מסחריות הוא איננו מאזכר בתוכו את החוק, אלא מאמץ את המסקנות וההלכות המשפטיות מפס"ד צ'יק פוינט נ' רדגוארד בע"מ, שיצרו את התשתית הראייתית המשמשת עילה לעתירה לסעדים הזמניים בשל גניבת סודות מסחריים.

בבש"א 19484/03 טופ אימג' סיסטמס נגד קומאי עופר[34] נדונה שאלת הפרתן של "הסכם מייסדים" אשר נחתם בין המשיב לבין החברה המבקשת. לטענת המבקשת, הפרה המשיבה השנייה את הסכם המייסדים, ופיתחה תוכנה בשם FSE מבלי שהתקבלה הסכמתה של המבקשת כנדרש. לטענת המבקשת, השימוש שעשו המשיבים במידע סודי השייך למבקשת בעת פיתוח תוכנת ה- FSE וברשימת הלקוחות שלה, מקיימים את יסודות עוולת גזל סוד מסחרי הקבועה בסעיפים 5 ו-6 לחוק

עוולות מסחריות, התשנ"ט- 1999. עוד נטען, בין היתר, כי המשיבים הפרו את זכויות היוצרים של המבקשת בתוכנות המחשב שפיתחה, והתעשרו שלא כדין.

בית המשפט קבע כי כאשר רוצים להטיל הגבלות על העובד הפורש, יש לשקול, לצד זכויותיו של המעביד והרצון להגן על סודותיו המסחריים, את חופש העיסוק של העובד ואת חירותו להמשיך ולעבוד במקצועו ולהשתמש בידע המקצועי שאותו רכש ופיתח אצל מעבידו. על כן, נקבע כי היענות לבקשתה של המבקשת לסעדים שיגבילו את חופש העיסוק של המשיבים, תפר את נקודת האיזון הראויה בין האינטרסים השונים של הצדדים לבקשה זו.

בבש"א 3388/02 גירית בע"מ נ' מוטי אביב ואח'[35] נעתר בית הדין האזורי לעבודה בת"א לבקשת חברת התקשורת "גירית", והוציא צו מניעה זמני כנגד עובדי החברה, האוסר עליהם להיות בקשר מסחרי ישיר או עקיף עם קבוצת קרונה, ולהיות בקשר מסחרי ישיר או עקיף עם 65 לקוחות גירית.

שני העובדים היו עובדים בכירים בחברת גירית ומופקדים על ההפצה של מוצרי קרונה וספקים אחרים ללקוחות גירית, ונחשפו לכל סודותיה וקשרי המסחר של גירית. בחוזה העבודה שלהם הייתה התחייבות מפורשת לשמור על סודות גירית ולהימנע מלהשתמש בקשרי ספקים ולקוחות של גירית במשך שנה לפחות. אולם למרות זאת, לאחר פיטוריהם פנו העובדים לקרונה וללקוחות גירית לסחור במוצרי קרונה, למרות ההגבלה החוזית.

במסגרת פסק הדין הודגשו במיוחד שלושה נימוקים שהניעו את בית הדין ליתן את הצו הזמני, למרות עקרון היסוד של חופש העיסוק:

הצו שהתבקש נועד רק להגבלתם של העובדים בקשרי מסחרי עם ספקים ולקוחות של גירית, ולא מדובר בצו המגביל את חופש העיסוק הכללי של העובדים בתחום מקצועם.

העובדים מבקשים לנצל את הקשרים והסודות המסחריים שקיבלו באימון אצל גירית על מנת להקים לעצמם עסק מתחרה. להבדיל, ממקרה של הגבלת עובד שכיר מלעבוד כשכיר אצל מעביד מתחרה. העובדים הפרו את חובות תום הלב והאמון כלפי גירית עוד בהיותם עובדיה.

בבש"א 15156/03 גראד תוכנה ופרוייקטים בע"מ נ' אוריאל וייס ואח'[36] עתרה המבקשת לצווי מניעה שיאסרו על המשיב לפנות ללקוחות המבקשת, וכן לעשות שימוש בקבצי המידע שהופקו על ידה.

חברת גראד תוכנה עוסקת בפיתוח ומכירה של תוכנה לארגון ושיבוץ מערכות לימודים בבתי ספר ובמוסדות להשכלה גבוהה. מבדיקה שערכה החברה התברר לה כי המשיב, אשר שימש כמנהל לקוחות של המבקשת וסיים את עבודתו אצלה בשנת 2002, נעזר בעובדים נוספים על מנת להשיג חלקים מהתוכנה של המבקשת, ושמות של בתי ספר הזקוקים לשיבוץ מערכת הלימודים על בסיס התוכנה. עוד התגלה למבקשת כי המשיב נתן שירות שיבוץ מערכות לאגודה לקידום בחינוך (המשיבה 2), תוך שהוא עושה שימוש בעותקים של תוכנות המבקשת.

על כן מבססת המבקשת את תביעתה על עילות של הפרת זכויות יוצרים, גזל סוד מסחרי, גרם הפרת חוזה ,הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט.

השופט זפט קבע כי המשיב קיבל לידיו מידע, תוכנות ואפשרות גישה לתוכנות של המבקשת, וכן גם לרשימת הלקוחות. על כן נקבע כי חברת גראד עמדה בנטל להראות כי המבקש לכאורה גזל את סודותיה המסחריים, וצו המניעה ניתן כמבוקש.

בת.א 1797/04 הד-און מערכות מחשבים בע"מ נ' יעל קלעי והיולט-פקרד (ישראל) בע"מ[37]
נדונה תביעתה של חברת הד-און לצו מניעה שיאסור על גב' קלעי לעסוק ו/או לספק שירותים עבור HP בכל הנוגע לפרויקט לאספקת מערכת ניהול לחברת סלקום במשך 12 חודשים, וכן לאסור על גב' קלעי לעשות שימוש במסגרת עבודתה ב-HP בידע הייחודי ובסודותיה המסחריים של התובעת.

הרקע לתביעה היה שכירת התובעת את שירותיה של גב' קלעי כדי שזו תספק לה שירותי ייעוץ בקשר למערכת שליטה ובקרה עבור חברת סלקום. במקביל לעבודת הנתבעת בחברת הד-און, ניהלה הנתבעת מגעים עם חברת HP בקשר להעסקתה כמנהלת תחום התוכנה. משנודע לתובעת כי HP עומדת להתחרות בה ולהציע לסלקום מערכת שליטה ובקרה משלה, התעורר אצל התובעת החשש כי החלטתה של HP להציע לסלקום את המערכת נסמכת על סודותיה המסחריים של התובעת, אותם העבירה, לטענת התביעה, הגב' קלעי ל-HP .

בהתאם להגדרת סוד מסחרי בסעיף 5 לחוק עוולות מסחריות, התשנט 1999, קובע השופט זפט כי הפרטים אודות ההתאמות הטכניות ועלויות הרכיבים הכלולים במערכת עבור סלקום, אליהם נחשפה הגב' קלעי במסגרת עבודתה, מהווים סוד מסחרי כמשמעותו בחוק עוולות מסחריות.

אולם בפסק הדין נקבע בסופו של דבר, כי התובעת לא הציגה כל ראיה המוכיחה ש-HP נסמכה על מידע שנמסר לה ע"י הגב' קלעי בקשר להצעתה לסלקום . יתירה מזו נקבע כי המערכת אותה תציע HP לסלקום הינה מערכת שונה מזו של התובעת

אשר לסעיף 10 לחוק עוולות מסחריות, הקובע חזקה על הנתבע כי השתמש בסוד מסחרי, הרי שלא הוכח שהידע בו משתמשת HP דומה דמיון מהותי למידע נושא הסוד המסחרי. על כן נקבע שהתובעת לא עמדה בנטל להוכיח שהנתבעות גזלו את סודה המסחרי .

4.3 בארה"ב

כאמור במבוא לעיל גם בארה"ב הגנת הסוד המסחרי קיימת במרבית המדינות מכוח הפסיקה בלבד. אולם גם במקרים אלו הוכרה הזכות לסוד מסחרי כזכות קניינית לכל דבר החלה כלפי 'כולי עלמא', ללא צורך בקיום התחיבות מפורשת או מכללא לשמירת סודיות (בניגוד למצב בישראל ובריטניה כאמור).

הפסיקה בנושא מפותחת מאוד וקיימים פסקי דין רבים המחילים את הגנת הסוד המסחרי מפורשות גם על תוכנות מחשב, כאשר ההגנה חלה על כל מרכיב בה, כולל חומרי ההכנה הראשונים, תרשימי הזרימה והתיעוד, כל עוד המידע עונה להגדרה המובאת להלן. למעשה הבחירה היא בידי בעל התוכנה באיזו מידה ועל אלו מרכיבים להחיל את הגנת הסוד המסחרי.

4.3.1 הגדרה

ההגדרה המקובלת בפסיקה האמריקאית לסוד מסחרי היא זו הקבועה בסעיף 757 (b)ל-Restatement of Torts: "כל נוסחה, דפוס, מכשיר, או אוסף של מידע הנמצא בשימוש בעסק של פלוני, והמעניק לו הזדמנות להשיג יתרון על מתחרים אשר אינם יודעים או משתמשים בו..."

ה-Trade ActUniform שאומץ כאמור על ידי 15 מדינות בארה"ב עד עתה, מגדיר את הסוד המסחרי כמידע מכל סוג שהוא, כולל "נוסחה, דפוס, אוסף, תוכנית, מכשיר, שיטה, טכניקה או תהליך", אשר יש ערך כלכלי עצמאי, ממשי או פוטנציאלי, לעובדה שהוא אינו ידוע לציבור או למתחרים פוטנציאליים.

הגדרות אלו ניתן לאמץ גם בארץ למקרים בהם קיימת ההתחייבות לשמירת הסודיות, כיוון שהן קובעות את סוג המידע הראוי להגנה, ולא את הקף ההתחייבות.

4.3.2 שמירת הסודיות

מכיוון שתנאי לקיום הסוד המסחרי היא שמירת הסודיות, על בעל הסוד לנקוט באמצעים סבירים על מנת להגן עליו. בין צעדים אלו ניתן למנות הסכמי שמירת סודיות מפורשים עם העובדים, סימון בולט של מסמכים מסווגים, גיבוש נוהלי כניסה ויציאה וכו'.

לא נדרשות פעולות קיצוניות, אלא סבירות בלבד; אולם הוכחת אי קיום שמירת סודיות סבירה יכול לגרום לאובדן הגנת הסוד אף אם בפועל לא דלף הסוד החוצה כתוצאה מכך.

לפעולות אלו משמעות גם ליצרן תוכנה ישראלי המבקש את הגנת הסוד המסחרי כלפי עובד, לקוח או צד למו"מ.

4.3.3 פעולות אסורות

הUniform-Trade Act אוסר בין השאר על הפעולות הבאות:

רכישת (acquisition) סוד מסחרי כאשר הרוכש יודע או עליו לדעת שהסוד הושג באמצעים לא נאותים הכוללים גניבה, שוחד, מצג שווא, הפרת או שידול להפרת חובת סודיות או ריגול באמצעי אלקטרוני או אחר. גירסת החוק בקליפורניה אוסרת גם על ביצוע הנדסה חוזרת באותו סוד.

שימוש במידע שהושג בטעות, לאחר שנודע שהמידע הינו סוד מסחרי.

מכאן שגם על הרוכש מידע קיימות חובות, המתייחסות בעיקר לזיהוי המוכר ולאופן השגת המידע שברשותו. כך למשל, קונה צריך לחשוד במוכר החסר את הידע והמיומנות הנדרשים למחקר ופיתוח תוכנה ברמת מורכבות גבוהה, ואם המוכר הינו עסק - יש לזהות תאימות בין גודלו של העסק לבין רמת המורכבות של הסוד. כך לדוגמא, לא יהיה זה סביר להניח כי תוכנה שנראה כי הושקעו בה עשרות שנות אדם, פותחה על ידי בית תוכנה המונה שני תוכניתנים, ו/או שהוקם לפני פחות משנה.

להוראות אלו אין הוראות מקבילות בישראל, ולא ניתן למנוע רוכש מידע שהושג תוך הפרת סוד מסחרי מלעשות שימוש בו, אלא במגבלות הדין הכללי. מגבלות אלו יכולות להיות בטלות חוזה בלתי חוקי או הנוגד את תקנת הציבור,[38] או איסור עשיית עושר ולא במשפט[39].

4.3.4 חוסר נפקות למידת הפצת התוכנה

בפס"ד[40] **Data General Corp.** ו- [41]**Managment Science of America** נפסק כי גם תוכנה שהופצה בהרשאה תחת הסכמי סודיות למספר גדול של לקוחות (6,000 במקרה הראשון ו600- בשני) עדיין זכאית להגנת סוד מסחרי; מכאן עולה כי אין נפקות משפטית לצורך קיום הגנת הסוד המסחרי לשאלת מידת הפצתה של התוכנה.

4.4 היחס בין הגנת זכות יוצרים לבין הגנת סוד מסחרי לגבי תוכנה וסיכום

קו הדמיון העיקרי בין הסוד המסחרי לבין זכות היוצרים הינה עובדת אי רישומם של הזכויות, והיותן תלויות בפעולות בעל הזכות בלבד, להבדיל מפטנט למשל, אולם זכות יוצרים קיימת לאחר שהיצירה הופצה בפומבי, ואילו תנאי לקיום הסוד המסחרי הוא חשאיותו. עם פרסומו הוא חדל להתקיים כסוד מסחרי, שכן הוא הופך לנחלת הכלל, ושוב אינו סוד; לפיכך שתי הזכויות הקנייניות יכולות להשלים זו את זו: חלקי התוכנה הגלויים - כגון מסכים ו—object code יוגנו ע"י זכות יוצרים, בעוד שהאלמנטים החסויים - כגון הרעיונות והעקרונות, תרשימי הזרימה וכיוצ"ב, עליהם קשה או אי אפשר לפרוש את הגנת זכות היוצרים, יוגנו ע"י הסוד המסחרי.

בעניין **טלסקר**[42] נפסק כי השאלונים וההנחיות של חברת טלסקר לעובדיה היו מוגנים הן ע"י זכויות יוצרים, והן ע"י סוד מסחרי. ברוח דברים זו, עובד לשעבר, אשר כיום הינו עובד בחברה מתחרה, צריך לעמוד בכללי זכויות יוצרים ובמבחני שמירת הסודיות על מנת לפתח תוכנה העשויה להיות מתחרה, או להתקשר עם לקוחות לשעבר.

שילוב והשלמה מלאה של שתי הגנות אלו אפשרי כמובן רק במידה והגנת הסוד המסחרי מקבלת תוקף קנייני מלא כזכות היוצרים, כפי שנעשה בארה"ב. כל עוד תוקפה של הגנת הסוד המסחרי מותנית בקיום התחיבות מפורשת או משתמעת לשמירת סודיות, תהיה הגנה זו חסרה לעומת הגנת זכות היוצרים, ותהיה תקפה רק כלפי צדדים המחויבים בשמירת הסודיות כאמור לעיל.

אולם יש לציין כי גם היקף מוגבל כזה לחובת שמירת הסודיות, כמו המקובל בישראל ובריטניה, המותנה בקיום התחיבות כלשהי לשמירת סודיות, עונה על מרבית הבעיות המתעוררות בדרך כלל בהגנה על מידע לגבי בית תוכנה או מתכנת. לכן רצוי להקפיד על חתימת הסכמי סודיות עם כל הקשורים בפיתוח ושיווק התוכנה. לדוגמאות הסכמי סודיות ראו בנספח דוגמאות חוזים.

4.5 המצב באסיה

קשרי המסחר והייצור המשותף בתחומי ההי-טק עם מדינות אסיאניות שונות מחייבים ידע בסיסי בתחום ההגנה על סודות מסחריים הקיימים שם.

נתייחס בעיקר לחוקי הגנת הסוד המסחרי במסגרת הסכמי ייצור ורישיונות ייצור שהם סוג הפעילות הרווח בין הצדדים.

4.5.1 כללי

מרבית מדינות אסיה חוקקו חוקים מיוחדים להגנה על הסודות המסחריים.

סין אישרה חוק כזה ב- 1993. החוק היפאני נכנס לתוקף ב- 1991, בקוריאה ב- 1992 ועוד חלק מהמדינות כגון מלזיה וסינגפור סומכות על החוק האנגלי בהיותן קשורות אליו. הונג קונג שהייתה בין המדינות שנסמכו על הוראות בחוק האנגלי - עברה לכפיפות החוק הסיני.

השפעת הסכמי הסחר העולמיים TRIPS ו-GATT[43] עדיין לא נבחנה בבתי המשפט באסיה.

יש מדינות הדורשות אישור ממשלתי להסכם ידע הכולל שמירה על סוד מסחרי - בקוריאה יש צורך באשור ע"י הרשות למסחר הוגן, וכן בפיליפינים, בטיוואן ובסין.

4.5.2 תוקף חובת הסודיות

חובת הסודיות על פי חוזה העברת ידע - ככלל אינה מוגבלת בזמן אלא על פי האמור בחוזה בין הצדדים, רק פרסום הידע בפומבי יפסיק מידית את תוקף ההתחייבות.

עם זאת קיימות מגבלות חוקיות הנוגעות לתקופת תשלומי תמלוגים בגין שימוש בידע.

בפיליפינים ישלמו תמלוגים רק משך 10 שנים, ואין תוקף לתניית חידוש אוטומטי בחוזה. כל התקשרות ארוכת טווח עם גורם בפיליפינים - צריכה להביא עובדה זו בחשבון.

בקוריאה נוהג החוק הנקרא "Guidelines and Types of Unfair Trade Acts in International Contracts". החוק כולל בתוכו מגבלות שאינן מקובלות במדינות המתועשות כגון: הגבלות על פיתוח, על שכירת כוח אדם, על יצוא וכו' - של ייצור במסגרת הסכמי ידע.

בסין - תקנות הסכמי הייצור עלולות גם הן לפגוע כספית במוסר הידע:

א. הגבלת תנאי החוזה ל- 10 שנים - אלא אם כן אושר מראש אחרת ע"י הממשלה.

ב. אסור הגבלת השימוש בידע אחרי 10 שנים - אלא אם כן אושר מראש ע"י הממשלה.

ביפן - כל דיון משפטי בתחום הסודות המסחריים, מחייב הבאתם ופירוט שלהם בפני ביהמ"ש וכל זאת בדיון פומבי - באין אפשרות אחרת. עצם קיומו של משפט יחשוף כל סוד מסחרי לעין כל.

כך גם בקוריאה ובטיוואן - כמעט אין אפשרות פרוצדוראלית לקיום דיון משפטי ללא חשיפת הסודות לעין כל.

4.5.3 סיכום

במדינות אסיה המהוות יעד למסירת חוזי ייצור - שבאופן טבעי כוללים בתוכם העברת ידע - נדרשת בדיקה מדוקדקת של תנאי החוק המיוחדים לפני עריכת חוזים מעין אלו. לעיתים חוקי פרוצדורה משפטית שלכאורה אין להם קשר ישיר לנושא עשויים לקבוע את גורלה הכלכלי של עסקה ולגרום הפסדים כבדים.

מאידך התארגנותן של המדינות השונות יקבעו מסגרות חוקיות מחייבות מעידות על רצונן להשתלב במערך המדינות המתועשות גם בתחום זה.

---

[1] ראו D. Bender, Software Protection, White & case N.Y, 1988 p. 11-32

[2] לגבי בריטניה ראן למשל: W.R. Cornish, Intellectual Property London 1989, Part 9

[3] ראה גם מ. בורונובסקי, הגנת דיני סודות מסחר על אינטרסים בתוכנה המופצת בשיווק המוני, מחקרי משפט ו, עמ' 92.

[4] ת.א. (ת"א) 956/86 תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ נ' משיח (לא פורסם)

[5] כב' הש' וינוגרד בת.א. (ת"א) 2164/90 **א.מ. מחשוב נ' אלביט** (טרם פורסם).

[6] ת.א. (ת"א) 2319/88 **טלסקר נ' עינת רון וסקרים** (לא פורסם), ת.א. (ח"י) 354/90 **קיבוץ גן שמואל נ' אורנה גולן**, פ"מ נא (1) 45.

[7] ראה למשל פס"ד **א.מ. מחשוב** הנ"ל, בר"ע 5248/90 **ראובן אנטין נ' בנימין פרנקל**, ת.א. 2216/90 **אגיש סקאי ספיד נ' קריאף** (טרם פורסם).

[8] ה"פ (ת"א) 1990/95 **פרנס נ' בן ארי -** טרם פורסם.

[9] דב"ע 128/21 - 9 **סבח נ' אי.פי.סי.קי**.

[10] תקדין עליון 96 (2) 416.

[11] ה"פ (ת"א) 1990/95 **פרנס נ' בן ארי -** טרם פורסם.

[12] **גרפיקס נ' חסקי** ביה"ד האזורי ת"א, טרם פורסם.

[13] ראה פס"ד **פרוטארום** הערה לעיל.

[14] ה"ח אסור תחרות לא הוגנת התשנ"ו - 1996 - ה"ח 2471 ע"מ 349.

[15] ראה פרופ' ג. טדסקי, סודות עיסקיים, הפרקליט ל"ה תשמ"ג 34, ת.א. (ת"א) 942/90 **פלדות נ' רב סרט** (לא פורסם).

[16] ת.א. (ת"א) 1370/91 **עולם האופנה בע"מ נ' מירב יצחקי** (טרם פורסם).

[17] Dean, The R. Law of Trade Secrets 1990 (3).

[18] ע"א 1142/92 נרקוס נ' כרמקס.

[19] ע"א 6126/92 אטלנטיק.

[20] כב' הש' ברנזון בע"א 312/74 החברה לכבלים ולחוטי חשמל בישראל בע"מ נ' קריסטיאנפולר, כט (1) 316, 319.

[21] ר' החוק בשלמותו בנספח 26.

[22] ראו החוק בשלמותו בנספח 26.

[23] ת.א. ת"א 1938/01 רמטקס בע"מ נ' חדשנית בדים בע"מ.

[24] בש"א ת"א 21243/03 דיאליט בע"מ נגד חברת היהלום בע"מ

[25] **לעיל** הערה 274.

[26] ס"ח תשנ"ב מס. 1387, עמ' 114.

[27] ת.א. (ת"א) 2876/89 צ.ה.ג סוכנות למסחר בע"מ נ' ג'ניפר, לא פורסם.

[28] ראה לעיל, הערה 274.

[29] ע"א 1371/90 דמתי נ' גנור-מגבות נקיות לישראל בע"מ, פ"ד מד (4) 847.

[30] ת.א. (ת"א) 14056/96 **דורון רז נ' בנימין ויזל,** (טרם פורסם).

[31] ע"א 483/85 דניאל לב נ' דגם מערכות בע"מ.

[32] תב"ע (נצרת) נה 209-14/ בי.או.אס. בטר אונליין סולושנס בע"מ נ' ברק גונן וזי-נקס תקשורת בע"מ.

[33] בש"א 003538/01

[34] ניתן ביום 7 במרץ 2004 על ידי כב' השופטת סירוטה.

[35] ניתן ביום 27 במאי 2002 בבית הדין הארצי לעבודה בתל אביב על ידי כב' השופט טננבוים. ראו גם ההחלטה בתיק העיקרי עב' 4588/02 שניתנה ביום 25 במאי 2003.

[36] ניתן יום 12 באוגוסט 2003 בבית המשפט המחוזי בתל איב על ידי כבוד השופט זפט.

[37] ניתן ביום 21 ביוני 2004 בבית המשפט המחוזי בתל אבי על ידי כבוד השופט זפט .

[38] סעיף לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג - 1973.

[39] סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט- 1979.

[40] Data General Corp v. Digital Computer Controls Corp. 297 437, 175 U.S.P.Q. 486 del. 1972 A.2d

[41] Managment Science of America v. Cyborg, N.D. Ill 1978.

[42] ראה הערה 4לעיל.

[43] GATT-TRIPS- General Agreement on Trade, Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights